

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
da umom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za izo-
smetno D 15.—, dostavljen na dom
D 11.—, na faksnice D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

UREDNISTVO se nahaja v Mar-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, dno. Tele-
on št. 24. ŠHS poštnoizdatni ra-
čun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, torek 26. septembra 1922.

Številka: 217.

Deželna avtonomija na Goriškem v nevarnosti.

Gorica, 20. septembra.

(n. n.) — Danes, ko praznuje Italija svoj največji praznik, XX settembre, dan, ko se je pred 52 leti po dveh ali treh »zmagovitih« strelah še »zmagovitejša« laške vojske vdal Rim in je bilo tako dokončano delo »ujedinjenja Italije«, vam moram poročati o stvarih, ki kažejo veliki italijanski ujedinjen narod s tako grde strani, da mora vsak poštenjak laškega imena in plemena, ako je sploh še kaj takih ljudi na svetu, od sramu zakriti oči pred to grdobo.

Tedaj, ko je laška vojska zasedla naše Primorje, so nam delili letake, na katerih so nam zagotavljali svobodo, vse pravice, ki smo jih kedaj imeli in ki bi si jih kedaj želeli, ali komaj so se nekoliko ogreli pri nas, so nam že pokazali, da te svobode in pravice obstoje le v naši domišljiji, v resnici pa da nam je sojen jarem in še hujši kot smo kedaj ječali pod njim. Odvzeli so nam vse, dali pa nam niso ničesar in bilo je treba napora vseh naših sil, da, globokega ponižanja in bridkega samozatajevanja — odločen, odkrit boj bi nas bil vsled nerazmerja obojestranskih moči pokopal še huje — da smo iz ruševin, našo deželno avtonomijo, ki pa je tudi le senca onega, kar smo imeli, predno nas je Italija osrečila s svojim »podreženjem«. Trst in Istra sta v tem pogledu ostala mnogo na slabšem kot pa Goriška, ki se ima za ta svoj položaj zahvaliti pač le preudarnosti našega pokrajinskega političnega vodstva.

Naša sedanja goriška deželna avtonomija je pač res le senca nekdanje, kajti deželnega zbora nimamo, temveč le nekak širši deželni odbor, ki ni izvoljen od naroda, temveč imenovan od vlade, in potem ožji deželni odbor, ki z deželnim glavarjem na čelu predstavlja deželno avtonomno oblast. V tej korporaciji smo sicer v manjšini, ali vendar se more reči, da naša beseda zaleže in da so interesi našega naroda, kolikor so odvisni od deželne avtonomne oblasti, precej dobro zaščiteni. Ne samo v gospodarskem pogledu, temveč tudi v kulturnem in celo narodopolitičnem oziru ima naš narod na Goriškem vsaj kolikortoliko zaslombe v deželnem odboru, in če imamo danes na Goriškem odprte vse naše ljudske šole, če so tudi drugače našemu narodu na Goriškem prizadeva mnogo manj krivice kot v drugih delih Primorja, je to plod deželne avtonomije. Saj smo videli, da se je deželni odbor celo v oni košljivi krnski stvari že takoj v začetku odločno postavil na stran po nedolžnem trpinčenega našega ljudstva. Deželna avtonomija je tako v resnici največja blagodat za naš narod. Ali to pa vedo tudi naši narodni nasprotniki in zato so v zadnjem času začeli javno in skrivno delovati z vsemi svojimi silami na to, da porušijo našo deželno avtonomijo.

Prvi sunek je prišel od fašistovske strani prav z onimi že omenjenimi krnskimi dogodki. Ko je deželni odbor doletel 8000 lir za podkrnske oškodovance, ki so jim fašisti požgali in opustošili bivališča, je fašistovska zveza v Gorici izdala povelje, ki besno napada deželni odbor, zahteva takojšnje odstavljenje deželnega glavarja dr. Pettarina (Italijana) in odreja splošno mobilizacijo fašistov na Goriškem. Iz Vidma, kjer je leglo vse gorje proti naši deželni avtonomiji, pa je izšlo geslo: ljudstvo, ki se spominja laške slave, ne

Seja ministrskega sveta.

Podpisana pogodba s Čehoslovaško. Rumunijo. — Pred

Beograd, 25. septembra. (Izvirno.) Sinoči se je vršila seja min. sveta. Podpisala se je pogodba s Čehoslovaško, po kateri lahko naza država uvozi v Čehoslovaško 150.000 hl vina, Čehoslovaška pa v našo državo 150.000 hl piva. Sklenjeno je bilo, da odpotuje naša delegacija 1. septembra v Varšavo, da konča pogajanja o trgovski pogodbi s Poljsko. Dalje je bilo sklenjeno pričeti tudi pogajanja z Romunijo. Minister za zunanje zadeve dr. Ninčič je poslal vladi poročilo, iz katerega izhaja, da pride med Francijo in Anglijo v vprašanje bližnjega vzhoda kmalu do sporazuma. Dr. Ninčič je odpotoval

Priprava proračuna za leto 1923.

Beograd, 25. sept. (Izv.) Dela za izdelovanje novega budžeta za 1923 so v fin. ministrstvu uvedena. Po ustavi mora biti novi budžet končan 20. nov. Finančno ministrstvo je zahtevalo od vseh ministrstev, da vpošljejo pravočasno svoje podatke. Ministrstva se še niso odzvala. Zdi se, da bo moralo mi-

Kemalisti vpadli v nevtralno cono.

Anglija priznava Turkom Carigrad in vzhodno Tracijo. — Carigradska in angorska vlada pozvani na konferenco.

Carigrad, 24. sept. (Izv.) Vpad Kemalistov v nevtralno cono se je izvršil pri vasi Erenkōj v bližino angleških črt. Mutašerif iz Čanaka je pozval Kemaliste, naj se umaknejo. General Harington je dal poklicati zastopnika angorske vlade k sebi in ga je pozval, naj pregovori kemalistične čete k umiku.

Pariz, 24. sept. (Izv.) Po poročilu »Chicago Tribune« iz Carigrada objavlja turška vlada, da je predčeraj dragoman angleškega vrhovnega komisarja obvestil turškega zunanjega ministra, da je Anglija pripravljena turški nacionalni pakt sprejeti in Vzhodno Tracijo izprazniti, če da Kemal garancije za nevtralnost morskih

— Trgovska pogajanja s Poljsko in povratkom dr. Ninčiča.

v Ženevo in prispe v Beograd najkasneje jutri v torek. Takoj po njegovi vrnitvi bo sklicana nova seja minist. sveta, v kateri predloži dr. Ninčič izčrpno poročilo.

Dr. Kumanudi se vrača.

Beograd, 25. sept. (Izv.) Pričakuje se povratek ministra financ dr. Kumanudija. Takoj po njegovem prihodu bo sklicana seja odbora narodne banke, da razpravlja o vprašanju kredita v znesku 2 milijonov dinarjev za nakup živil za pasivne kraje naše države potom gospodarskih organizacij.

nistrstvo samo izdelati proračun. Proračun bo znašal devet milijard dinarjev. Računati je z novo redukcijo uradništva. Po novem finančnem zakonu se bodo pobirale univerzitetne takse. Cela politika bo merila bolj na to, da se spravi mladina v strokovne agrarne in trgovske šole.

ožin in združi carigradska in angorska vlada. Anglija je pripravljena za pogajanja z zastopniki Kemal-paše v Carigradu in predlaga za to dan 26. t. m.

Pariz, 24. sept. (Izv.) »Chicago Tribune« javlja iz Beograda: Jugoslovanske čete stoje na južnovzhodni meji Jugoslavije pripravljene, da v slučajni potrebe korakajo proti Bolgariji ali v pomoč zaveznikom proti Carigradu.

Carigrad, 24. sept. (Izv.) Zavezniki vrhovni komisarji so danes izročili velikemu vezirju in nato zastopniku angorske vlade noto, v kateri prosijo, naj se odpošlje en delegat na konferenco, ki bo razpravljala o miru med Grčijo in Turčijo. Konferenca bo sodelovala z vami.

LLOYD GEORGE O ANGLEŠKI POLITIKI NA BLIŽNJEM VZHODU.

London, 23. sept. (Izv.) V izjavi, katero je podal Lloyd George novinarjem glede angleške politike na bližnjem vzhodu, pravi: Vse, kar smo storili v zadnjih dneh, ima zveza z vprašanjem pravice ali krivde v grško-turškem sporu, katerega rešitev bo predmet konference med zavezniki in vojskajočimi se. Britsko postopanje odgovarja dvem vrhovnim vidikom: 1. je bistveni pogoj za svetovni mir, da je zasigurana svoboda morskih ožin; namen angleškega postopanja je, skrbeti, da se ta svoboda na noben način ne ogroža. Velika Britanija s tem ne pričinja posebne akcije, ampak le izvaja politiko, katero je okt. 1918 dogovorila z zavezniki. Niti za črto se nismo oddaljili od stališča, ki smo ga takrat zavzemali. 2. Je naš cilj, da preprečimo razširjenje vojne na Evropo. Ako bi se raztegnila vojna na Tracijo in s tem v interesne sfere Grkov, Turkov, Bolgarov in Srbov, bi lahko to imelo nedogledne posledice. Z ozirom na ta dvojni cilj je Anglija svoje pozicije v morskih ožinah ojačila. Kar zadeva nevtralno cono, smo bili i napram Turkom i napram Grkom popolnoma nevtralni. V svojem svarilu Grkom, ko so znova grozili s pohodom na Cari-

grad se je naša vlada odločila, da jimik poslužil istih izrazov, kakoršne je rabil napram Kemalju glede ozemlja pri Čanaku, namreč, da ne more dovoliti pristopa nevtralne cone. Glede podikanja, da s svojo prisotnostjo v Čanaku izzivamo konflikt, moram reči, da je po izjavah naših vojaških svetovalcev brezpogojno pravilno, da Čanak držimo, da zasiguramo svobodo morskih ožin za neoborožene ladje. Nečemo, da Anglija sama nosi odgovornost. Muenja smo, da mora Zveza narodov v interesu vseh narodov zasigurati svobodo morskih ožin. Ne prekličemo ničesar, kar smo rekli glede tega, da mora Carigrad ostati turški, ter nočemo izzvati prepira glede pripadnosti Vzhodne Tracije. A najprvo se mora ustvariti mir. Storili bomo vse, kar moremo, da se sestane konferenca prizadetih držav, da se ustvari trajen mir. Mir je naš cilj.

BORZA.

Carib, 25. sept. (Izv.) Predborza: Pariz 40.80, Zagreb 1.80, London 23.64, Berlin 0.38½, Praga 16.75, Italija 22.55, Newyork 535, Dunaj 0.00¼, Budimpešta 0.21, Varšava 0.7, Sofija 3.25.

Podpirajte Jug. Matico!

sme imeti avtonomije! To se je žulo danzadnem vse odtele, kar je bilo »ugotovljeno onečaščenje« spomenika na Krnu, a čuje se ravno tako tudi danes, dasiravno je uradno dognano, da spomenika niso oskrnili naši ljudje, temveč da ga je poškodovala strela. Gonja se nadaljuje vkljub tej uradni ugotovitvi in sicer sedaj kar od treh strani obenem.

Glavno ulogo v tej gonji igra — vlada sama in sicer njen prvi predstavitelj v Julijski Krajini, generalni civilni komisar Mosconi v Trstu, ki bi v svojem fašistovskem navdahnjenju najrajši utopil v žlici vode vse, kar je jugoslovenskega. On je tisti, ki se je že od začetka najodločneje upiral obnovi deželne avtonomije in je v Trstu popolnoma, v Istri pa tudi skoraj tako izrinil naš živelj iz avtonomnih zastopov. Ker se mu na Goriškem to ni posrečilo že v začetku, je porabljal potem vsako priliko za izpodkopavanje deželne avtonomije same, da bi tako udaril nas. Ob priliki kraljevega poseta je raztrgal deželo na dva dela, ko je pozval zastopnike sežansega in postojnskega okraja v Trst k sprejemu, na Goriškem pa predstavitelje avtonomne oblasti popolnoma porinil v stran in dal kralja sprejemati in spremljati le po predstaviteljih državne oblasti. Mosconi je tudi najodločnejši podpiratelj fašizma v vsem njegovem delovanju proti deželni avtonomiji.

Kakšni pa so vladno-fašistovski načrti za ugonobitev naše deželne avtonomije? Evo jih, kakor jih je te dni razdelil goriški vladni list »La Voce dell'Isonzo«:

»Kmetiška Furlanija je preslabo zastopana v deželnem odboru. Razpišejo naj se deželnozbornske volitve, ali prej se morajo dati Goriški drugačne meje, ker mora ob robu države stati pokrajina s čisto italijansko upravo. Goriška, ki šteje 200.000 Slovencev in 100.000 Furlanov se mora razdeliti tako, da bo italijanski živelj popolnoma nadvladoval Slovence: slovenska okraja Bovec in Kobarid naj se priključita Vidmu, ki bo s svojo obsežno in mogočno asimilacijsko silo dosegel, da bo neodoljivo krepko italijanstvo Furlanov vsrkalo tujerodce; Gorici se priključi okraj Palmanova ali kaj več, tako da bi italijanski živelj ukrotil Slovence, sežanski in postojnski okraj pa naj se priključita Trstu.«

Jasneje pač niso mogli povedati svoje nakane! Na ta način bi se sedanja slovenska večina razkosala na tri dele, ki bi bil vsak v znatni manjšini napram laški večini, popolnoma brez vpliva. In ker bi se potem seveda zahtevala in tudi izvedla preuredba državnoborskih volilnih okrožij, ki bi se krila s temi novimi pokrajinskimi mejami, bi pomenjalo to tudi izgubo večine, ako ne celo vseh sedanjih štirih naših državnoborskih mandatov in še tem gotoveje, ker so se fašisti še sedaj vrgli s svojo »agitacijo« na čisto svoje kraje na Goriškem. Saj že imajo svoje podružnice v Kobaridu, Tolminu, Idriji, v Kanalu in so začeli krošnjariti tudi po Brdih kjer so prošle nedelje imeli slavnost v Števerjanu in Kojskem. — Par dni prej so poslali sokolski godbi note fašistovske himne z ukazom, da se je morajo naučiti do nedelje. Dan pred slavnostjo so raznašali laške zastave in jih vsiljevati vaščanom, da jih razobesijo. V nedeljo je potem fašistovski poslanec Giunta pripovedoval na slavnosti, da je on zažgal Narodni dom v Trstu, ker so bile v njem granate in bombe. Pokazoval je dekletom na odru stoječe fašiste in jim prigovarjal, naj se jih ne boje, češ, da nikomu ne store nič zalega, temveč da hočejo le varovati meje in v notranjosti kaznovati

vsakogar, ki ruje proti Italiji. Inženir Heiland (pristen Lah) pa je naglašal, da je fašizem v slovenskih vaseh postal neizpodbitno dejstvo. — Tako si pripravljajo teren, v volilnem času pa bi se vrgli z enakim terorizmom na doslej še neogroženo Goriško, kakor so storili to ob zadnjih volitvah v Istri, in na tri dele razkosana popolnoma slovenska dežela bi ostala brez zastopstva. In da bi uspeli s svojim terorizmom, ni dvoma, saj ni misliti, da bi se jim naš narod upal kje dejanski upreti, njim, oboroženim od pete do glave, on pa golorok! Saj smo videli, kako je bilo pod Krnom, kako je v Postojni, kako je bilo v Št. Petru na Krasu! Naše ljudstvo prenaša njihovo najhujše nasilje brez odpora, kakor ovca, ki jo vodi v klavnico!

Poleg vlade in fašistov pa je še tretja sila, ki dela na vse kriplje na razkosanje Goriške: videmski kapitalizem, ki hoče uničiti Goriško, kot središče večje dežele in pritegniti del Goriške v svoje področje. Videmski denarni zavodi, videmsko trgovstvo, sploh videmski meščan hoče izkoriščati, iznožgavati brez kontrole naših avtonomnih oblasti naše goriško prebivalstvo, in ta videmski kapitalizem se je združil s fašizmom v isti nakani in daje tudi brez dvoma fašizmu na razpolago za »propagando« potrebna sredstva.

Tako so se torej združile tri sovražne sile v boj proti naši deželni avtonomiji, v boj proti zadnji oslombi, ki jo ima naš narod v deželi, v boj proti našemu narodnemu življenju samemu. Ali je mogoče tudi le pomisliti, da ne bomo podlegli v tem tako neenakem boju? Možnost uspeha je tu pač samo ena in ta možnost je danes v misli vseh naših ljudi na Goriškem brez razlike mišljenja in prepričanja. In ta misel se bo morala pač ne samo izreči, temveč tudi udeležiti, in čim prej, dasiravno se upira v nas vseh vse že ob sami pomisli da nas čaka tudi še to. Ali sami se ne rešimo nikdar! Rešiti nas more samo ena ali druga močna italijanska stranka, ki ima toliko moči v vladi, da nam s svojo odločilno besedo zajamči nedeljivo našo deželo in njeno deželno avtonomijo. In tu ni mnogo izbire: ali socialisti, ali popolari! Socialisti niso v vladi, vsaj sedaj še ne, in se tudi ne more reči, da vstopijo kmalu, a poleg tega so tudi brez moči v deželi; ostanejo torej edino le — popolari, ljudska stranka! Ali z njimi, da se rešimo, ali pa sami, da propademo; drugega izida ni!

Goriško politično društvo »Edinost« sklicuje na 25. t. m. sejo širšega odbo-

ra, na kateri se bo razpravljalo o političnem položaju. Morda že ta seja prinese odločitev.

Dr. O. Pirkmaier: Pomen samouprave.

II.

Pri današnji nepoučenosti javnosti, ki izvira v veliki meri iz pomanjkanja zanimanja za javna vprašanja, točno preciziranje pojma in namena samouprave ne bo odveč. Pri tej priliki je treba ugotoviti, da temelji naš cel državni ustroj na samoupravi v širjem in historičnem pomenu besede »avtonomija«. Tu je razumeti pod avtonomijo pravico, da se narod sam upravlja, da si sam določa zakone, po katerih želi imeti urejeno razmerje državljanov med seboj in posameznika do skupnosti ali do države kot celote. Težišče samouprave v tem smislu leži na zakonodajni pravici.

Pod tem geslom se je bil boj za avtonomijo v smislu stoletjih, dokler ni zmagała ideja demokracije, ki polaga suvereniteto države v roke naroda in ne takozvanega vladarja »po božji milosti«. Hude boje so bojevali takozvani stanovni srednjega veka, ko so skušali slabiti moč nomejenega vladarja-avtokrata ter pritegniti nase vsaj nekaj suverenih pravic. Tako se je manjšal obseg vladarjevega visočanstva. Zakonodajna pravica pa ni prešla v roke naroda, oziroma njegovih zastopnikov, temveč na mesta, viteze in grofe, ki so si lastili pravico vladanja nad določnim teritorijem, medtem ko je narod ostal suženj.

Tudi danes se je vrgla beseda avtonomija med narod, kakor da bi šlo za to, da naj prinese ta narodu pravico, da se bo sam vladal. Ta problem je pri nas rešen, ker je državni ustroj demokratičen ter leži po ustavi zakonodajna oblast v rokah naroda, ki je izvršuje po svojih, na podlagi modernih volilnih načel izvoljenih poslancih.

Pri tej obliki vladavine ozir. našega državnega ustroja nima pravega pomena govoriti o samoupravi, kakor o neki osnovni človečanski pravici, za koje uresničenje se je treba boriti na žive in mrtve, ker se narod upravlja sam po svojih v skupščino odposlanih zastopnikih, iz katerih sredine se določajo ministri in tvori ministrski svet t. j. vlada; poleg tega so izvrševalci uprave uradniki, ki izhajajo iz lastnega naroda in tvorijo del istega. Če je bil klic po samoupravi utemeljen v onih časih, ko je bilo treba absolutnemu vladarju izviti iz roke one pravice, ki so tvorile bistvo državnega visočanstva,

— Vi bi ste hteli da položite ovaj venčič na njegov grob, pitao je oficir dalje.

Starica nije smela da odgovori.

— Vaš sin, koji je sahranjen pored svog oficira, bio je hrabar vojnik...

Oficir je prišao još bliže. Starica je predviđjala gorko razočaranje. Ako bude ovo samo slika, to je izvesno, da je nemoguće položiti venčič...

No to ne može biti! Zar može slika biti tako živo predstavljena. A možda je to kakvo čudo, čudo božje. Možda se ispunilo ono, što je ona od Boga toliko molila, da vidi, dok je živa, makar jedared, grob svoga sina.

— Znaše šta, draga, govorio je oficir, uzimajući iz staričinih ruku venčič. »Ma da je ovo, što vi vidite samo slika, no sam vas je Bog očevitno doveo ovde, da bi ispunio vašu želju. Vaš hrabri sin primiće pozdrav od svoje matere i svoga rodnog mesta. Ja danas odlazim na front i poneću venac sa sobom...

Oficir joj pruži ruhu, tako isto i gospodja, okrenuše se i odoše.

Starica se osećala kao u magli, našavši se u hodniku i uzimajući svoje kotarice.

Kada je izašla na ulicu, gdje je sunce jasno svetlilo, tamo kod ulaza gostionice skupljala se gomila, a usred nje stajala su kola u koja su trebala da sednu oficir sa damom i da odnesu venčič.

Usamljena, neprimećena odlazila je starica posred zlatnog sunca i svežeg prolećnjeg dana. Sada više nije bila tako žalosna i tužna. Duša joj je bila ispunjena svetim mirom. Nju je oživljavao čudo...

stva, je postajao zastareo v tem trenotku, ko je dobil narod svojo suverenost.

Ker je treba velik in glavni del državnih vprašanj promatrati iz širjega stališča in bi bila rešitev istih zgolj iz lokalnih vidikov državni skupnosti v kvar, je upravičeno določilo ustave, da leži zakonodajna oblast edino v skupini odposlancev naroda iz celega državnega teritorija, da zakoni ne bodo države razkrajali, temveč ji dajali pečat edinstvene enote.

Ako je sprejeto načelo centralizirane zakonodaje, je decentralizacija uprave temvečje važnosti, ker leži v njej lek za vse one nedostatke, ki bi mogli izviriti iz birokratizma in krivega razumevanja centralizma pri prevajanju zakona v prakso. Oni, ki se boje centralizma in ki operirajo z resnimi argumenti proti njemu, imajo največ povoda, da se marljivo udeležujejo v predvideni lokalni samoupravi. Slednja nam ne daje le prilike, da si sami uredimo zadeve lokalnega značaja ter tako razbremenimo centralo, temveč nam nudi tudi možnost, da seznanimo centralo z ožjimi domačimi težnjami ter zbudimo zanimanje za nje.

Seveda moramo postati toliko uvidni, da bomo vedeli sami zastopljati interese lokalnega značaja resno podprtih zahtevam države in če bo treba pri tem včasih tudi samozatajevanja; saj vemo, da leži vsa naša usoda, sreča in moč v složni skupnosti naroda ter v edinstvu države, katera brez žrtve ne more vršiti svojih nalog.

Največja nevarnost lahko nastane za državo, ako se složnost in edinstvenost razdira in to iz motivov, ki izvirajo iz nesposobnosti, da bi zastopavili zasebne ali ožje interese onim za širjo skupnost, katera konečno tudi služi posamezniku.

Delo v samoupravi pa ne bo zgolj lokalnega pomena, temveč bo imelo za razvoj države kot celote dobrodejne posledice. Z intenzivnim delom na turistično, katero je država prepustila samoupravi, dvignemo posamezne samoupravne enote gospodarsko, kulturno in socialno. Z gospodarsko močjo, kulturno in socialno višino njenih delov bo tudi rastla jakost države. Lokalna samouprava bo tako uspešno povzdignila narodovo blagostanje ter krepila državno silo.

Samouprava je nadalje radi tega važna, ker bo vzgajala ljudi k pozitivnemu delu. Kdor bo iz lastne izkušnje poučen, kolika razlika je med pravim delom in praznim besedičenjem, bo postal skromnejši v svojih zahtevah in potrpežljivejši v pričakovanju po rešitvi težjih problemov. Na drugi strani

Otvorena od 10. čas. jutra do 10. čas. večera. Ulazak 25 para. Ranjeni besplatno...

Panorama! Starica je zabrela glavom. Može li se tamo videti poprište vojnih operacija? I svaki može ići? I bogataš i siromah, i oni koji su bedno odeveni?...

Pozorište vojnih operacija! Kakva se tajanstvena sila krila u ovim krupnim crnim slovima... I sve to za 25 para. A šta bi se za njih moglo kupiti? Samo parče crnog hleba...

Starica je zadigla svoju široku, grubo kecelju, pod kojom je u pazarne dane, nosila staru kožanu kesu. Drhtajućom rukom dohvatila je otuda izlizani novčanik, skinula kotarice sa pleča i savladavši sebe, ušla u gostionicu. Pošto je ostavila kotarice, plašljivo se okretala, dok nije приметila obešenu listu na vratima »Panorama«.

Hoće li ona za tim vratima ngledati bojište i posledice rata? Plašljivo lupa. Morala je malo da pričekka. Srce joj nemirno bije. Vrata se otvaraju. Starica je poražena. U prvi mah izgledalo joj je sve mračno i tiho kao u grobu. Prozori su bili potpuno zastrveni. U sredini sobe bilo je nešto okruglo, sa stakletom. A okolo svuda stolice...

Starica je zbunjena. K njoj prilazi nekakav gospodin.

— Da nisam pogrešila?... pitala je ona i pružala novčanik. — Mogu li ovde videti rat?

— Ovde, ovde, draga — odgovaraju joj. — Vi ste naša prva posetiteljka. Molim vas zauzmite mesto. Pomerili su jednu od stolica. — Evo ovde, tu je

bodo vidni vspehi dela podžigali k vstrajnosti, dvignili podjetnost ter zbudili veselje za javno delovanje.

Politične vesti.

* **Bojevitost ruskih boljševikov.** — »Times« poročajo, da se v Italiji mude agenti sovjetske vlade, ki sklepajo razne dobave za sovjetsko vlado. Zlasti so naročili mnogo oklopnih vozov, tovornih avtomobilov, avtov in tudi strojnih pušk. Tvornice »Fiat« so dobile velikanska naročila. Po »Timesovem« mnenju je verjetno, da gre v tem slučaju za priprave boljševikov, ki hočejo priskočiti kemalistom na pomoč.

* **Ekspozé poljskega finančnega ministra.** Varšava, 21. sept. Finančni minister je podal v plenarni seji poljskega sejma svoj ekspozé, v katerem je ugotovil, da izdatki znašajo 1.155 milijard, zato je predviden deficit v znesku 552 milijard poljskih mark. Resni finančni položaj Poljske je pripisati raznim vzrokom, ki so v zvezi s samim postankom in ustrojem poljske države. Minister je izjavil, da se bo gospodarski položaj Poljske kljub vsem težkotam vendarle izboljševal. Za trajno konsolidacijo nedostaja pač zdravih plačilnih sredstev. Minister je izjavil nadalje, da zacnkrat ni izvedljiva temeljita valutna reforma, upa pa, da bodo čez tri ali pet let že pripravljena tla za popolno ravnotežje. Dasi je najeto novo posojilo, se pripravlja korenita davčna reforma. Finančni minister je h koncu prosil, naj mu parlament dovolji novo emisijo bankovcev.

* **Pogajanja za novo češko vlado.** Kakor poročajo češki listi, so bili člani »petke« z min. pred. dr. Benešem pri predsedniku dr. Masaryku v Lani, kjer se je vršil min. svet. »Česke slovo« poroča, da je bilo sklenjeno, naj prične Švehla kot bodoči min. pred. pogajanja s strankami o sestavi nove vlade.

* **Sklicanje bolgarskega sobranja.** Sobranje je sklicano za 10. okt. k zasedanju.

* **Sklicanje francoskega parlamenta.** Predsednik Millerand je podpisal dekret, s katerim se obe zbornici sklicujeta za 12. okt.

Dnevna kronika.

— **Zvišanje poštnih in brzojavnih pristojbin.** Počenši s 25. septembrom se zvišajo poštna in brzojavna pristojbina za tuzemstvo sledeče: Brzojavke: vsaka beseda od 30 na 50 para, blanket od 20 na 50 para. Zvišajo se tudi vse ostale brzojavne pristojbine sorazmerno.

jasnije. Treba jednako da gledate kroz staklo. — I pošto su pregledali meharnizam, odoše na svoja mesta.

Starica je sela, pogledala na natpis nad prozorčotom i počela da gleda kroz staklo. Gledala je ne dišući.

Kako je ona odjednom dospela sred razrušenih sela. Bila je poražena i skrivena svoja stare, mršave ruke. Nije ni osetila kako su se vrata otvorila, kako je nekakav muški glas govorio; kako su zazveketale mamure i kako je čovek, koji je sedeo za kasom, brzo ustao i govorio nešto, izvinjavajući se.

— Ko, ta starica!... govoraše gospodin koji je ušao. — Ona nama ne smeta. Može mirno sedeti.

To je govorio jedan prosed, viši oficir, koji je ispod ruke držao jednu raskošno odevenu damu, sedajući nedaleko od starice.

Starica je zaboravila na vse, upliviši oči u strašnu sliku pustošenja. Slika je bila tako živo predstavljena, da je izgledalo, da se i ona sama nalazi na mestu dogadja.

Zazvonilo je zvonce... Kao da je dolazilo otuda, iz te porušene crkvice. Slike nestaje. Pojavljuje se novi natpis:

»Isločni pruski landšturm u Mlavi, u snežnim okopima«.

Ah, sve bradati, hrabri vojnici. Kao da su tu pred njenim očima. Sa svim lepo vidi kako prvi diše, kako se podižu njegove grudi, kako se lelujaju njegovi brkovi.

Opet zvonce i ponova druga slika. »Usamljen grob u Jelovom brdu«. Pod zelenilom drveća, blizu puta, po kome su se jasno videli tragovi konj-

A. Hadde:

Čudo.

Preveo Duš. D. Petković.

Pred opštinom, na niskoj Ključevici sedi seljanka — starica. Sede vlasi njene bile su pokrivene crnom maramom, iz pod koje se videlo uvelo, izbrzdano lice, a nekadanje jasne, svete oči, žnis-kaju sada umorno i tužno, u zlatnoj svetlosti ranog prolećnjeg jutra.

Mного je godina već, kako pazar-nih dana sedi na ovom mestu prodava-jući proizvode svoje bašte: kruške, jabuke, a po kadšto, plovke, bukete i vence od poljskog sveća.

Starica sedi sama. Mala Kata, za kojom živi u svojoj šumskoj kućici, još ne može da joj pomaze... Imala je i jednog sina, Juru. U zanosnim let-njim večerima kada je sunce zalazilo za tamne borove šume, on je sedeo oko izvora, na niskoj, poerneloj od kiše i vetra klupici i svirao u usnu harmoniku. Juročka je bio veoma valjan, na koga se ona mnogo nadala; ali je i njega sama izgubila: daleko, u tudjini, on spava večnim snom.

Kupci su se razšli. Skoro će vreme ručku. Starica je sve rasprodala. Ostao joj je samo mali venac od poljskog sveća.

Vračala se lagano svome domu. Na jednom je primetila nešto neobično. Na oknima gostionice »pod Lipom«, gdje su zimi bili koncerti i druge zabave, bila je obešena velika objava naštanpana krupnim crnim slovima: »Panorama... Pozorište vojnih operacija. Razorena istočna Pruska i. dr...»

Zaključek I. pokrajinske obrtne razstave.

Maribor, 25. septembra.

Včerajšnji zadnji dan I. pokrajinske obrtne razstave je vsled ugodnega vremena privabil obilo obiskovalcev posebno iz dežele, bilo pa je na razstavi tudi mnogo domačih »zamudnikov«, ki so čakali na zadnji dan. Nekaj obiskovalcev je bilo od drugod. Dopoldan in popoldan je bil v obj. B koncert, ki je skrbel za dobro razpoloženje, ki se je proti zaključku krog polnoči vedno bolj stopnjevalo. Točilnice, bufeti in prostori krog njih, vse je bilo polno občinstva, tako da ni bilo niti enega praznega prostorčka, mladina pa je plesala kolo. V kmečki hiši je priredilo naše agilno žensko društvo »prejo« za razstavnim odbor in druge povabljene goste. »Preja« je potekla res prijetno in v nepriljubljeni zabavi. Podrobnosti o celotnem uspehu razstave sedaj še ne bomo poročali, ker še nimamo vseh podatkov, omeniti pa moramo, da je uspela tako moralno kakor tudi materijelno zelo dobro. Posetnikov je bilo s šolsko mladino in vojaštvom, ki je obiskalo razstavo danes, preko 80.000. sklenjena kupčije pa presegajo daleč 100 milij. kr. Lep uspeh sta dosegla tudi vinarski in vrtnarski oddelek, vse pričakovanje pa je nadkrilil uspeh III. umetniške razstave kluba »Grohar«. Od razstavljenih slik jih je bilo skoro polovico prodanih. Ker odbor še ni zaključil računov, se še ne ve, ali ima primanjkljaj ali dobiček, vsekakor pa primanjkljaja ne more biti, ako se k dohodkom prišteje tudi inventar (paviljone itd.) Zdi pa se nam, da bi bilo na vsak način škoda podreti ali prodati paviljone. Ako bi odboru primanjkovalo kritja, se mora storiti vse, da se kritje dobi iz drugih virov, ne pa iz prodaje paviljonov. Paviljoni morajo na vsak način ostati za prihodnjo razstavo, ki bo s tem neprijetno olahkočena.

Mariborske vesti.

Maribor 25. septembra 1922.

m Popravek. V našo notico in tudi v inserat o otvoritvi plesnih kurzov šole Pečnik v nedeljski številki se je urinila neljuba pomota. Otvoritev se ne vrši 20. oktobra, ampak 2. oktobra. Vpisovanje in kurze pa se vrši v Krekovi ul. št. 8 vsak dan od 11. do 12. ter od 16. do 18. ure.

m Prav po ameriško! Nad vse originalna reklama tvrdke Franc Mastek je imela toliko uspeha, da se je včeraj v nedeljo celi predpoldan kar trlo občinstva na Glavnem trgu. Pravijo, da so bile tudi branjeveke na trgu s to posebnostjo sila zadovoljne, ker so radi velikega navala dobro tržile. Tako je imela ta iznajdljiva reklama dvojen uspeh!

m Dobrovoljci imadu sastanak dne 28. septembra, četrtek u večje u 21½ sati (¼9.) u Narodnom domu. Sednica važna. Dojite svi! Odbor.

m Vlom v »Ljudsko knjižnico«. Pretekli teden je doslej neznan izumovnik ukradel v »Ljudski knjižnici« raz treh omar platnena zagrinjala, obrisačo in kos mila. Zagrinjala so bila šele pred kratkim napravljena in znaša škoda okrog 1500 kron, ki seve ni zavarovana. Drzen tat, najbrž kak izposojevalec, mora biti velik materijalist, ker se knjig ni dotaknil, tudi železne deseti-ce v dnevni blagajni je velikodušno ignoriral. Knjižnična vrata je po opravljenem delu tudi lepo zaklenil.

m Ponočno razgrajanje je v soboto po noči zopet doseglo precejšen rekord. Policija je imela precej posla in je morala spraviti 8 razgrajčev v hotel Graf. V nedeljo zvečer je bilo sicer tudi precej razgrajanja, vendar ne toliko ko v soboto.

m Cirkus »Drina«. V ponedeljek dne 25. 9. rokoborba. 1. par: Tscharre proti Stanley. 2. par: Popović proti Seanič. 3. par: Stokič proti Draženović. Boksanje: Tom Sajer proti Efendi. Sodnik Lebedinsky. V slučaju slabega vremena se predvaja v Narodnem domu.

m Zastrupljenje s plinom. V soboto zvečer je bila služkinja odvetnika g. dr. Vl. Serneca sama doma, ker je bila rodbina odsotna. Hotela si je v kopalnici napraviti kopel in je v plinovi pečici grela vodo. Ko se je spravila v ba-

njo, je baš zaprla plinovo ognjišče, pustila pa je odprto cev. Ko je čez nekaj začutila, da uhaja plin, je hotela cev zapreti, vendar pa je v istem trenutku omahnila. V nedeljo jutraj so jo našli pri vratih mrtvo.

m Veselica Ciril in Metodovih podružnic se vrši v nedeljo, 1. oktobra 1922. od 4. ure popoldan dalje v vseh prostorih Narodnega doma. Čisti dobiček je namenjen izključno v podporo obmejnega šolstva, zato naj vsakdo po možnosti žrtvuje nekaj v ta prevažen narodni namen.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Jesenska konjska dirka na Teznu.

Prvi dan.

Dirka se je pričela v nedeljo 24. t. m. ob veliki udeležbi dirkačev in občinstva. Dirka je ob enem proslava 40-letnice mariborskega dirkalnega društva. Program je bil obsežen, nekateri starti tako težavni, da je morala odpasti vsled prenatrtega zmračenja 4-vprežna krožna dirka. Če bo čas pripuščal bo v torek nadoknadeno. Radi velike udeležbe dirkačev je odbor pridjal še šesto darilo.

Po težavnem startu v I. heatu Karl Pacherjevstvo darila je Sarajevo prevzela vodstvo in je obdržala do konca. Sarajevo je dosegla najvišji kilometerski čas (1:27), ki se je kdaj dosegel na mariborskem dirkališču. Leon v Ehrenkrautovih rokah se je levje boril in dosegel 1:29.8; tretje mesto je dosegla Funkova Sirka (1:33.5); četrto Jubilar g. Fleischerja (1:35.5). V drugem heatu je ostal vrstni red isti: Sarajevo 1:28, Leon 1:27.5, Sirka 1:22.3, Jubilar 1:34. Varaždinsko darilo je bilo treba radi velike udeležbe dirkati v dveh oddelkih. V prvem je zmagala Silvia 1:41. v rokah svojega vzgojitelja g. Lippitta; drugi je bil Athos 1:48, tretji Autokrat 1:48.3, četrti Pablo 1:49.5, peti Muzek 1:48.5. V drugem oddelku je zmagala Lisette (F. Phillipitsch) 1:35.5, druga je bila Gora (Lippitt) 1:41.7, četrti Mesud 1:41.7, peti Olaf 1:46.5.

V kmečki dirki je zmagala Kokečka 1:49, druga je bila Pina 1:53.5, tretja Valja 1:44, četrti Pozor 1:54.

Za Rossmanitovo darilo se je razvila sijajna dvovprežna dirka, kakoršne naše dirkališče še ni videlo. Zmagala sta Fr. Phillipitschova Norica (ljutomercanka) in Rosenbergov Ljubomir 1:57.5 drugi je bil Ivančič z Napoleon-Mackensonom 1:47.5, tretji Lippitt v Gorobackfishom 1:55.7, četrti grof Jankovič z Iče Ilono 1:55.2. Sledil je Fleischer z Notabene-Arzonatom.

V dvovprežni krožni dirki je imel najboljšo točko g. Phillipitsch z Norico-Ljubomiro. Na drugem mestu je gospa Silvija Rossmanit, na tretjem g. Ivančič, na četrtem g. Gustav Scherbaum. V enovprežni vožnji so tekmovali samo 3 gospodje. Največ točk ima Rossmanit, dalje Wregg.

Jutri 26. septembra bodo 3 širivprežne dirke, ena za najhitrejšje konje, dalje zelo hitra dvovprežna dirka in vsaka dvanajstna dirka.

Najzanimivejša točka bo vsekakor ona za beograjsko darilo, v kateri tekmujeta rivala Sarajevo in Leon s samo 10-metersko razdaljo.

JDS.

Poslanec dr. Kukovec v marenberškem okraju. Včeraj dne 24. t. m. sta bila poslanec dr. Kukovec in urednik Spindler dopoldne v Vubredu in Muti, kjer sta imela zaupne sestanke. Popoldne se je vršil v Marenberku pri Brudermanu javni politično-gospodarski shod, na katerem je bilo zastopanih 9 občin marenberškega okraja. Otvoril je shod in pozdravil poslanca župan g. Predan, shodu je predsedoval notar g. Kolšek. Dr. Kukovec je v daljših izvajanjih razmotrival politični položaj in zlasti živo slikal velik pomen samouprave v oblastih in srezih za gospodarski napredek naroda. Župan Predan (Marenberk) je želel, da se obmejne šolske razmere nujno uredi Isto željo je

izrekel župan g. Jenčič (Brezno), ki je ob enem tudi želel remedure glede žel. prometa, glede trošarin na sladkor, kavo itd. ter je zavzel tudi stališče proti prevelikemu cepljenju političnih sil v mnoge stranke. Notar g. Kolšek je govoril za akcijo za ustanovitev gorskih pašnikov. Poslanec dr. Kukovec je na razna vprašanja obširno odgovarjal in želel za svoja izvajanja burno pritrjevanje. Sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Izražamo svoje zadovoljstvo, da so naše obmejne razmere z Avstrijo končno urejene, dasi nam je razmejitev žal odtrgala lep kos zemlje pri Soboti, ki po narodnosti prebivalstva in po gospodarskih razmerah pripada k nam.

2. Pozdravljamo ustanovitav posebne pokrajinske uprave za severni del Slovenije s sedežem v Mariboru, ker smo prepričani, da se bo naše gospodarstvo ter narodno in kulturno življenje veliko boljše razvijalo, ako bomo imeli v Mariboru svojega velikega župana in svoj deželni zbor. Želimo, da se veliki župan mariborski čimprej imenuje in da se razpišejo volitve za mariborski deželni zbor. Obsojamo gonjo gotovih ljubljanskih in naših klerikalnih krogov zoper ustanovitev mariborske oblasti.

3. Želimo, da narodna skupščina v Beogradu prične čimprej z izdelovanjem kmetijskih zakonov, zlasti glede zavarovanja naših pridelkov za slučaj toče in drugih ujm, glede zavarovanja naših kmetijskih delavcev za slučaj bolezn, starosti in onemoglosti itd.

4. Povdarjamo ogromno važnost obmejnega šolstva; konstatiramo, da so baš obmejne šole glede učiteljskih moči skrajno zanemarjene, ker so celo tri-razrednice s samo po eno učno močjo; obsojamo, da kompetentni činitelji temu vprašanju ne posvečajo primerne pažnje ter zahtevamo, da višji šolski svet ukrene vse, da se bodo mogle obmejne šole zasesti z najboljšimi učnimi močmi.

5. Svojemu poslancu g. dr. Kukovcu izrekamo zahvalo in zaupanje ter ga prosimo, da vztraja v delu za naše gospodarske in splošne koristi. — Nato je predsednik shod zaključil.

Krajevna organizacija JDS v Marenberku se je ustanovila v nedeljo 24. t. m. začasno za celi okraj. Na ustanovnem zboru sta govorila poslanec dr. Kukovec in urednik Spindler. Izvolil se je odbor s predsednikom g. notarjem Kolškom na čelu. Za vse občine okraja so izvoljeni zaupniki kot člani odbora. V Dravski dolini se pričinja novo živahno politično delo.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Torek, 26. septembra: Car in tesar, Izven ab.

Sreda, 27. septembra: Zaprto.

Četrtek, 28. septembra: Običan čovek. A.

Car in tesar. Opozorjamo enj. občinstvo na priljubljeno opero »Car in tesar«, ki je žela že lansko leto mnoga uspeha in se ponovi v torek, 25. septembra.

Kultura in umetnost

x Članom umetniškega kluba »Grohar«. V sredo 27. t. m. ob 17. uri se vrši v kavarni »Rotovž« seja.

Objave.

5 Ponedeljek, torek in sredo se predvaja v I. Mariborskem bioskopu krasno uspela veseloigra »Maja mama«, znamenito krasotico Eyo May v glavni vlogi. Od četrtega dalje bode med odlični koncerte nastopila znamenita ruska ga. Nadežde Kariakina v njenih najboljših plesih Salome, Smrt Jaboda, Ruski ples, Poljski ples, Vales-Trist in Gavotte.

Pobrezje. Tukajšnje pevsko društvo »Zarja« priredi svojo prvo veselico v nedeljo 1. oktobra ob 2. uri pop. v vseh prostorih gostilne Balon. S to prireditvijo ne mislimo škodovati Ciril Metodovi podružnici, ki je v zadnjem trenutku prelozila svojo slavnost, ker velja za vsacega: popoldne k Zarji, zvečer k Ciril Metodu!

Sport.

: Old-boys Maribor se pozivlja, da se gotovo udeleži polnoštevilo treninga v torek 26. t. m. ob 5. uri popoldne. Udeležba nujna, ker se vrši tekma proti Old-boys Rapida dne 1. okt. 1922.

: Lawn-Tennis turnir, ki počel 24. j. 1922, je prinesel prvi dan nekaj iznenadenj, pat udi krasne igre, ki so bile posetnikom turnirja pravi užitek. Roglič, ki se mu je opazila prešibka trenaža in je bil tudi popolnoma indisponiran, je podlegel dr. Blankeju 6-1-6-1 in s tem izključen od nadaljne konkurence. Isto se je zgodilo Žunkovič, ki je po prerasni igri z Leyrerom podlegel z rezultatom 6-4, 1-6, 6-3. Zmaga je bila za Žunkoviča že skoraj gotova, pa je v zadnjem trenutku nekoliko popustil in izgubil igro. Obema igralcema pa je čestitati na dovršenosti. Take igre želimo videti večkrat. V damski posamezni igri je premagala ga. Ravnihovala gđe. Stergar 6-0, 6-3 tudi po zelo lepi igri. V dvojni igri gospodov sta zmaga Blanke-Wiesthaler proti Roglič-Žunkoviču 6-4 6-4. Krivda poraza Roglič z indispozicijo ter Žunkovičeva utrujenost in vpliv partnerja. V mešani igri je podlegel par Stergarjeva-Kostial proti Krenova-Wiesthaler 6-3 6-2 vsled preostre igre Kostiala, ki je metal žogo v mrežo ali čez prostor. Gđe. Stergarjeva je v tej igri kot novinka prav lepo igrala. Ostali rezultati so: Paternolli-Felber 3-6 0-6, Felber-Ley-

rer 1-6 1-6. V ponedeljek in torek nastopijo Suppanz proti Kostial in zmagovalec proti Leyrer in ta zmagovalec v finalu proti zmagovalcu iz skupine, Šuput-Wiesthaler-Blanke. Od ostalih iger bodo zelo imetasantne že finale dr. Ravnikove proti dr. Krausovi in mešanih parov dr. Krausove-Leyrer proti dr. Ravnihovali-Roglič za pristop v finale. Ker je za 30. 9. 1922 in 1. in 2. 10. razpisana turnir za prvenstvo Slovenije v Ljubljani, se bo doigral mariborski turnir že med tednom, da se igralcem omogoči pot v Ljubljano.

Gospodarstvo.

Kasačko dirko na čast bratom seljakom iz Srbije

je priredilo društvo za konjske dirke v Ljutomeru dne 14. sept. na žrebarni na Cveni. Dirka se je vršila ob najlepšem vremenu in dobrem posetu domačega prebivalstva. Cesta je bila vsled poprejšnjega deževja zelo mehka, torej slaba, vsled česar je bil rekord slabši. Dirka se je vršila pod predsedstvom gg. L. Petovarja, Alfrida Rosmanita, Ignaca Slajpaha in Joška Rajha. Dolgost proge 700 m. — Dirki so smeli samo konji iz Ljutomorskega okraja. Za prvensko enovprečno dirko za triletne konje so bili dobilki po 200, 120, 80, 60 in 40 din. Prvenstvo si je priborila 3-letna žrebica Visla g. Jožefa Seršena iz Veržeja, ki je daljavo 2140 m prevozila v 4 min. 6 sek.; na drugem mestu je 3-letna Ko-

ketka g. Bunderla iz Veržeja (1.58 min. na km.), na tretjem Pozor g. Filipiča iz Stare vasi (2.07), na četrtem Čila g. Vaupotiča iz Lokave (2.16), na petem Čila g. Slaviča iz Grab (2.18), na šestem Deva g. Slaviča iz Cvena (2.24). Pri glavni enovprečni dirki na 2100 m (za 4—10 letne konje) so dosegli: Valsa g. Vaupotiča iz Lukave prvo mesto (1.58 min. na 1 km.), Pina g. Filipiča iz Starevasi drugo (1.59), Preda istega lastnika tretje (2.03), Nigra g. Slaviča iz Banovec četrto (2.05), Ovina g. Razlaga iz Litarovec peto (2.07), Pavlina g. Slaviča iz Grab šesto (2.11), Slava g. Znidariča iz Grab sedmo mesto (2.24). Pri dvovprečni dirki za triletne in starejše konje na 2800 m: Pina in Preda g. Filipiča (Staravas) prvo mesto (2.23 min. na 1 km.), Valsa in Nigra (Slavič-Vaupotič) drugo (2.25), Koketka in Visla (Bunderl-Seršen) tretje (2.27), Pozor in Princesa (Filipič) četrto (2.32), Čila in Pavlina (Slavič) peto (2.45), Čila in Mijolka (Vaupotič-Jelen) šesto (2.53) in Ovina in Suska (Razlag-Spinglar) sedmo mesto (4.49).

Iz Rusije.

(Poročila ruskih boljševiških listov.)

Epidemije v Samarski guberniji.

»Izvestija« prinašajo iz Samare:

V Samarski guberniji so se zopet razpasle epidemične bolezni. Iz posameznih ujezdov prihaja statistično število o obolenjih po vaseh. Tako je obolenelo na pegavici 43, na trebušnem le-

garju 76, na povratnem legarju (recurrens) 456, na griži 350 in na boleznih vsled gladi 142 oseb. Koliko jih ni navedenih — to je težko reči. Najstrašnejša epidemija pa je sedaj malarija. Nemogoče je podati v številkah, kako se je ta bolezen razširila. Na malariji boleha ne le deset tisoč, marveč stotisoč prebivalcev. Ni vasi, kjer bi se ne vgnezdila ta huda bolezen. Ponekod leže cele obitelji. Zaradi tega zaostaja tudi delo na polju. Malarija je postala strašna šiba. Najslabše je z otroci, ki jih je obolelo do 75 odstotkov. Prav pogosti so smrtni slučajji. Umirajo predvsem ljudje, ki si še niso po prestatem gladi dovolj opomogli. Enake strašne pojave srečujemo v mestu Samari, kjer dobesečno ni hiše, kjer bi ne imeli bolnika na malariji. Najbolj se je ta bolezen razširila med delavstvom.

Velikansko neurje v Saratovski guberniji.

Komaj si je prebivalstvo vsaj za silo opomoglo od lakote in posejalo svoja polja, že se je razdivjal nad Saratovsko gubernijo ogromni ciklon in opustošil najrodovitnejše kraje. Moskovska »Pravda« prinaša med dopisi: Saratovsko in Balaševsko okrožje (ujezd) je obiskal ciklon in nanesel velikansko škodo, zlasti na poljih. V Balaševskem ujezdu je uničenih čez 10 tisoč desetletnih obdelanih zemljo in od pridelkov ni ostalo prav ničesar. Kmetje so zopet vsi obupani. Vsi upi načrti in računi so splavali po vodi.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.
(Dalje.)

(57)

Množica se je valila črez gradivne sipine v sivi dež, vsenaokoli je bučal divji hrup. Zakonski možje, redniki, očetje mrtvi — pomanikanje. Iz hrupa se je ratrgano ouila pesem, tolpe so pele na raznih krajih hkratu marselezo, internacionalno, unijsko himno. »Mrtvi, mrtvi, tisoči mrtvi!«

V razdraženi množici je vzplamenela slepa besnost, da bi najrajša vse razdejala, porušila, pomorila. Rvala je tračnice, podirala brzojavne droge, odstranjevala čuvajnice. Kadar je resknilo in se razrušilo, je zaprilo divje vriskanje. Redarje so bombardovali z debelim kamenjem ter izžvižgavali. Zdelo se je, da so v razkačenosti vsi mahoma pozabili svojo bol.

Najbolj divje tolpe, pobesnele fanatične ženščine, pa so burile naprej, nad selske dvorce in hiše inženjerjev.

Tačas pa se je nadaljevalo obupno dirjanje pod morjem. Kar jih je vkljub padajočemu kamenju, ognju in dimu še živelo, se je drevilo brez prestanka naprej, da uteče stopalom smrti, pred katero je vlekla skeleča sapa. Tekli so posamič in se z zobmi sklepetajoč ter najčeznj opotikali, tekli so sparoma ter vpili in jokali, tekli so v tropih, ki so se podili usopljeni in s sigajočimi pljuči; po tleh pa so ležali ranjenci, pohabljeni in prosili usmiljenja. Nekateri so obstali, ker so o-mrtveli od strahu, da te ogromne dalje peš ne premerj nihče. Marsikdo se je podal. Legel je, da umre. A bili so tudi dobri tekači, ki so s stegni urno gibali kakor konji in druge prehitovali zavidani, preklinjani od iznemoglih, katerim so kolena klecala.

Rešilni vlaki so glušeče zvonili, da bi naveščali svoj prihod. Iz tmine so se nanje zaganjali ljudje, ki so od razigranosti, da so oti, ihteli. Ker pa je vlak vozil v predorsko votlino, so bili čez malo časa uplašeni in so poskakali z njeza, da bi peš pohiteli na drugi vlak, kateri je, tako so jim rekli, pet milj oddaljen čakal.

Rešilni vlak je mogel le počasi naprej. Izbegava moštva zadnjih navzven vozečih vlakov so namreč, da bi bilo v vozovih več prostora, iz njih pometala dokaj hribine, tako da je bilo treba progo šele izprostiti. In potem se je privahil dim! Bil je jedek, skeleč in je dušil. Toda vlak je vozil dalje, dokler obsevala niso več presvetila silnega zastora iz gostega dima. Na tem rešilnem vlaku so bili drzoviti inženjerji, ki so se tvegali življenja. Poskakali so z vlaka, polihiteli z dimovnimi obrazinami zaščiteni naprej v gosto zakajeni rov in vihteli zvonce. Res jim je uspelo, male iznemogle oddelke, ki so že popustili vse upanje, vzbudrili k zadnjemu naporu, da so prehodili še tisoč metrov do vlaka.

Polje se je moral umekniti tudi ta vlak. Precejšnje število teh inženjerjev je zbolelo, ker jih je dim otroval, in dva zgoraj umrla v bolnici.

5.
Maud je spala ta dan zelo dolgo. Nadomestovala je v bolnici strážnico, ki je odpotovala, in je šele ob

dveh legla počivat. Ko se je prebudila, je mala Edith že sedela pokoncu v svoji postelji in je svoje lepe pšenične laske, da si ukraja čas, splejala v tenke kitke.

Toliko da sta začeli kramljati, je vstopila služkinja in je Maud izročila brzojavko. V predoru se je zgodila velika nesreča, je povedala z nemirnimi očmi.

»Zakaj ste mi brzojavko prinesli šele zdaj?« je vprašala Maud nekoliko nejevoljna.

»Gospod mi je brzojavil, naj počakam, da se naspite.«

Brzojavko je Allan oddal med potjo. Glasila se je: »Katastrofa v predoru. Ne hodi z doma. Pridem okoli šestih zvečer.«

Maud je prebledela. Hobby! je pomislila. Njena prva misel je veljala njemu. Po večerji se je bil zapeljal v predor; razigran in šaljiv se je od nje poslovil.

»Kaj je, mamij?«

»Nesreča se je zgodila v predoru, Edith.«

»Ali je mnogo mrtvih?« je vprašala dekletce površno, s pojočim glasom, in pletlo kitke z lepimi otroškimi kretinjami.

Maud ni odgovorila. Zrla je predse. Ali je bil tisti čas globoko notri v rovih?

V tem se je Edith oklenila njenega vratu in je tolažeč dejala:

»Ni treba biti žalostna. Saj je papa v Buffalu!«

In Edith se je nasmejala, hoteč Maudo prepričati, da je papa na varnem.

Maud je smuknila v kopelno haljo in je zatelefonirala v osrednjo pisarno. Šele čez dokaj časa so jo priklopili. A niso nič vedeli ali pa niso hoteli nič vedeti. Hobby? Ne, o Hobbyju ni nobene vesti.

Maudine oči so se orosile s solzami, z naglimi solzami, ki jih ne sme videti nikdo. Ko sta bili z Editho v kopeli, je bila vsa vznemirjena in slabe volje. — V kopeli sta se dobrovoljili sleherni jutro. Po otročje sta se oveseljevali Maud kakor Edith s tem, da sta po vodi čopotali, v kopalnici, kjer odmevajo glasovi tako polno in čudno, vriščali in se smeiali, s puhteče toplo pršo se oškrapljali — in ko je pršelo hladneje in hladneje se je mala Edith smejala, kakor bi jo kdo ščegetal, ker ji je po životu gomizljalo tako ledeno mrzlo. Zatem se je opravljala jutrnja toaleta in nato je bil zajtrk. To je bila Maudina najlepša ura, katere si ni dala vzeti. Edith je po zajtrku odhajala v »šolo«. Imela je posebno učilnico s črno tablo — prav po svoji želji — in pravo šolsko klopco, zakaj sicer bi to vendar ne bilo nikaka šola. — Danes je Maud kopanje opravila na kratko in zabave ni bilo nobene. Edith si je prizadevala vse, kar si je mogla izmisliti, da bi mater udobrovoljila, in njene otroške potruide so Maudj segale v srec, da bi jo skoraj polile solze. Po kopanju je spet zatelefonirala v osrednjo pisarno. Končno se ji je posrečilo pogovoriti se z Harrimanom, in ta ji je pripomnil, da je nesreča na žalost večja, nego so doslej mislili. (Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Mladenič želi praktimirati v elektro-mehanični stroki. Ima predznanja. — Ponudbe pod »Stanko 300«. 1795

Znamke za zbirko zameniam za citre. Kettejeva 4. 1796

Išče se tri železne peči. Pisarske ponudbe pod »Peči na upravo«. 1793

Hiša z vrtom se takoj proda. Vprašati pri Bank. Studenci. Cankarjeva ulica 9. 1797 2-1

Usnjata suknja, gamaše in čevlje se proda. Stolna ulica št. 1, v.ata 9. 1792

Hiša Slovskega trg 16 z vrtom, sposobna za obrtnike, se proda. Naslov se izve pri Šauperl. Slovskega trg 16, prtl. 1787

Priporočam brivnico »Union« na Glavnem trgu s prvovrstno postrežbo. Rožkar, poslovodja. 1750

Šolske torbice in tudi druge na izbero pri Iv. Kravos, Aleksandrova c. 13, na vogalu. Istotam se kupijo stekleni nastavki z oporami vred za izložbena okna. 1715

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET**, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Nabiranje divjega kostanja z območju Olepševalnega društva Maribor je poverjeno podpisaneu. Kupim vsako količino tega kostanja, ako se mi dostavi v Vetrinjsko ulico št. 17.

Zbiranje brez mojega dovoljenja in vporaba v druge namene je prepovedana, ter se bo kazenskosodno zasledovalo.

1794 Lavoslav Kranjc.

Prodajalka

vešča nem. in slov. jezika, se sprejme takoj v večjo trgovino. Reflektira se le na zanesljivo z večletno prakso dobro izurjeno moč. Naslov pove uprava. 1790 4-2

Danes konjska dirka na Teznu.

Začetek točno ob 14. uri. Odhod vlaka iz glav. kol. ob pol 14. uri. Nazaj vozi vlak ob 18.45. uri.